

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvoje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hiš. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovoliijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hiš. št. 229

Ustavoverci v stiski.

Ob času Hohenwartovega ministerstva, ko so bili Nemci v velikih stiskah za svojo vrhovno samovlast nad avstrijskim Slovanstvom, trkali so ti, posebno kadar so si posebno v svesti bili da njih intriganti zmagajo, s tolažbo na prsi, ka je prav za prav dobro, da je Hohenwart na krmilu bil in da so „fundamentalni članki“ na svetlo prišli, češ, „zdaj ves svet vidi, da je federalizem nemogoč.“ — Denes pa, ko so ustavoverci zopet na krmilo prišli in na novo poskušajo svojo bankrotno modrost okolo bedne Avstrije, moremo mi sulico zaborniti in z vso pravico reči: dobro je bilo in dobro je, da je nemško-ustavoverna klika še enkrat do oblasti dospela, ker zdaj se pred vsem svetom dokazuje njena nemoč, njena puhlost in neopravičenost.

Iz vsega kar vidimo in čujemo, da se zdaj na Dunaji v vladnih krogih vrši, misli, govori in namerava, je jasno, da so ministerjalci popolnem glavo izgubili. Vsa načela liberalizma in ustavnosti, ktera so od nekdanj naglašivali, na podlogi kterih so si po nemških mestih med plitvim in frazi verujočim filistejstvom zaupanje dobili, mečejo zdaj od sebe proč in ne gledajo toliko naprej, nego nazaj, ker vlada in vodi jih samo en edini strah, namreč, da bi Hohenwart t. j. federalizem ne povrnil se, da bi njihovega gospodarstva naglo zopet konec ne bilo. — Znano pa je, da je strah slab svetovalec, da je protivnik hladnega razumnega preudarka in premisleka. In to se javlja v ustavoverni stranki denšnjega rajhsrata.

Tako mora že glavno glasilo ustavovercev in ministerstva, „N. fr. Pr.“ pred vsem svetom milo tožiti, da ni v ustavoverskem taborju nobene edinosti, da se javljajo tam sitne prikazni (unerquickliche erscheinungen), da jih mnogo samo mrmraje in nevoljno podpira ministerske plane.

In kakšni so ti plani? Oni sami kažejo, da vsa ustavoverna stranka stoji na stališčih: „naprej ne vem, nazaj ne smem.“ Svoj državni zbor bi radi imeli poln. Zato bi radi direktne volitve izveli in opozicije Poljakov se iznebili.

Ali Poljaki se ne dajo samo z dano prazno besedo pomiriti, oni hočejo krvi in mesa, svojo

resolucijo. Čisto naravno je, da se ustavoverci pomišljajo ograjo ustave na enem mestu za Poljake prodreti, ker se po vsej pravici boje, da bi na narejeni verzeli tudi mi drugi vstopili. Tukaj je dati nevarno, a ravno tako je nevarno ne dati, kajti potem Poljaki izstopijo in državni zbor ne bo več živ. Zato razpor med onimi, ki so v največjem strahu pred nami in bi torej radi Poljake za vsako ceno od sebe odtisnili, in med onimi, ki jezdi hajo teorijo direktnih volitev kot zanje edino rešilno.

Ali tudi z direktnimi volitvami ne ide. Ker ne vedo kje in kako bi to vprašanje praktično prišli, izmislili so si v parlamentarnem življenju nezaslišano pomoč „direktnih volitev za silo.“ Treba jim bode za to posebne postave. A tudi glede te postave vidimo da se ustavoverci ne upajo prav, da vedo, ka kujejo orožje s kterim jih bode ravno federalistična stranka huje udarila, nego jih je dozdej mogla, kadar zopet pride do krmila.

Dopisi.

Iz Celovca, 22. januarja. [Izv. dop.] Tudi pri nas se Slovenstvo zopet budi. Želja mnogoterih rodoljubov, da se narodno središče, mila naša čitalnica na novo h krepkemu življenju prebudi, se je spolnila. Stari odbor je sklical 7. t. m. občni zbor, pri katerem se je razgovarjalo, kako se more pospeševati naše društvo, da dospe do stopinje, ki mu ide po pomenu pravih čitalnic! Sprejele so se ob enem, po posebnem odseku nasvetovane potrebne spremembe društvenih pravil in končno se je volil novi odbor. Nazoči, spoznavši, da je pravi odbor duša cele čitalnice, so izvolili možake, ki bodo gotovo po mogočosti skrbeli, da se društveni namen doseže. Ker je pa sprevidno, da odbor brez pripomoči soudov ne more čudežev delati, neobhodno je potrebno, da vsi z našimi silami podpiramo vrli naš novi odbor.

Prvo veselico smo imeli 20. t. m. Dobro vajeni naši pevci so peli: „Slovan“, „Lepa naša domovina“, „Strunam“, „Srbska popotnica“, „Kje dom je moj“, „Naprej.“ Posebno je dopadal samospjev „Sarafan“. Gosp. K. je Preširnovega „povodnega moža“ tako občutljivo deklamiral, da smo

bili vsi navdušeni. Le večkrat kaj g. K.! Tudi gosp. M.-jev govor „o namenu čitalnic“ je občno zadovoljnost zbujal. Po besedi je bila skupna zabava. Marsiktera domorodna napitnica in mili glasi naših pevcev so razveseljevali stari in mladi svet. Vse se je nekoliko spremenilo na bolje. Udje, katerih število se je močno pomnožilo, prihajajo bolj pogostoma v društveno bralnico, čeravno jih je še zmiraj mnogo, ki se tu ne dajo videti; pevske vaje imamo dvakrat na teden in tudi knjižnica se je precej pomnožila. — Žalibog imamo tu še mnogo Slovencev, ki do denes niso še udje naše čitalnice; prosimo torej vse čast. gospode rodoljube, katerim je mar društveni napredek, da pristopijo in pomorejo k splošnemu delovanju. Vstop se naznani pri odboru v čitalniških sobah v gosp. Rosbacher-jevi hiši št. 93. Tudi zunanje gospode presrečno vabimo k pristopu. Vstopnina znaša 1 gold., mesečnina za redne ude 50 kraj., vnjanji redni udje plačajo 2 gold.

Pristopite vsi domorođci v mestu in po bližnji okolici, da doseže čitalnica svoj blagi namen. Združimo se in delajmo v korist naše reči! — Zdaj recimo koroški Slovenci: „Još Koroška ni propala“ — za Slovenijo, in delajmo pogumno, družimo se, in kakor so po Kranjskem, Štajerskem, Goriškem iz malih družeb nastali slovenski politični faktorji, tako mora s časom tudi pri nas biti in bode, ako ne opešamo že iz početka.

Iz Rožne doline, (na Koroškem.) 20. jan. [Izv. dop.] (Enakopravnost v cvetji.) Župnik v Švinčnici ali v Slovenskem Plajberze S. Muden (naj izvrstni narodnjak ne zameri da ga s celim imenom imenujemo. Dop.) je predstojništvu slovenske Podljudeljske občine, s katero se je poprej samostojna čisto slovenska občina v Švinčnici združila, ustmeno in pismeno naznanil, da ne bode več nemških dopisov sprejemal in je tudi v domačem jeziku predstojništvu dopisoval. Meseca decembra mu vendar le zopet nemški dopis dojde. A župnik, srenjski odbornik in šolskega sveta načelnik. S. M. ga zopet nazaj pošlje opomenovaje, da po §. 19. drž. osnovnih postav nemških dopisov neče več sprejemati in še šaljive besede „ich nix deutsch“ pristavi. Župan, pivovar, znan „liberalco“ in slovensko-nemški ali nemško-slovenski demokrat

Listek.

Nova postava o zemljišnih knjigah.

Velečastiti gospod!

Iz vsega srea Vam moram gratulirati, da ste mogli po tolikoletnem poštenem in marljivem delu zapustiti težavno službo c. k. knjigovodje slavne Mariborske sodnije. Ravno še v pravem času ste ušli naši novi postavi za zemljišne knjige, in gospodu ministru Glaserju, ki si je izmislil v svoji naredbi dne 12. prosinca t. l. tako lepe in natančne oblike za vse cislajtanske knjigovodje. Res ne bi bilo prijetno, na stare dni se lotiti še toliko novih opravil, kolikor si jih je izmislil gospod minister. Zapisovali ste od nekdanj ves den s črno tinto — odsihmal pa bo treba trojnega pisila: črne in rudeče tinte, včasih tudi olovke (§§ 6, 13) in razun tega bo treba paziti, da nobena stranka ne rabi tinte v Vaših prostorih (§ 31), kar tudi mi majhna reč. Premišljevat bo treba, ktero be-

sedo morate pri izbrisanju dolgov z rudečo tinto podčrtati, včasih pa le rudeče pike pod njo punktirati (§ 13), in po taistem § bote morali debele pike narediti, ker včasih je treba jih zopet z rudečo tinto prečrtati — in potem morajo drugo lice imeti, nego če bi se že iz početka rudeča črta naredila. Tudi ni šala, po taistem slavnem §. rudečo črto še enok rudeče prečrtati, kadar nima več veljave, in brez lineala ne bote lahko mogli ustreči §. 11, ki terja, da se mora pod vsako zapisbo s črno tinto črta narediti, tako, da se nič ne da več pri- staviti. Razun Vaših mnogokaterih knjig Vam hoče naložiti gospod minister še dnevnik o vseh prošnjah z devetimi rubrikami (§. 2.) in ni zadovoljen, da zapisujete števila dolgov, temveč tudi s besedami jih bo treba zapisovati razen če bi kdo hotel intabulirati tudi krajevarje, ali če bi kateri starokopitnež še tudi hotel groše intabulirati (§. 10.). Kar se pa tiče števil, lahko se tolažite s tem, da jih je treba še dosti zapisovati sem ter tje, na primer pri vseh zapisbah, ki se med seboj nanašajo

(§. 12.) na prepise števila prošenj, in na prošnje števila in „fascikelj“ prepisov (§. 18), nadalje na prepise, ki se strankam izročujejo (§. 33.), kjer pa bode še tudi treba, besedo „prepis“ tako jasno zapisati, da se takoj poznajo kot prepisi, in da niso originali.

Le tu in tam je Vam mislil gospod minister delo nekoliko polajšati, na primer namesto „vide“ smete pisati samo „v“ (§. 12.), ali če je Vam devet rubrik v dnevniku preveč, potem smete za nekoliko rubrik posebno drugo si narediti in voditi (§. 2.). Ali če mislite, da gre delo od rok, če ekspeditor poprej dobi prošnje v roko, ko Vi, slobodno tudi to se zgodi s privoljenjem c. kr. višje deželne sodnije (§. 30.); ona Vam sme tudi dovoliti, da se prepisi hranijo pri prošnjah, ali da se prepisi ne vežejo pri bukvozezu; vendar to že gospodu ministru ni prav po všeči, ker navadno naj se prepisi ločijo od prošenj (§. 18.) in naj se včasih dajo vezati (§. 20.).

Dosihmal ste bili navajeni, nujno prošnjo

kakor se samega hvalisa, pa prav za prav politična mavrica, z omenjenim pismom naglo v Celovec k c. kr. okrajnemu glavarstvu hiti, in ta da svojo juho za župnika knezoškofjskemu redništvu. Čudno zares, ka slovenske občine župan in c. kr. okrajno glavarstvo, pod katere oblast in delokrog čisto slovenski Borovski in namešani slovensko-nemški (v večini slovenski) okraj okolica Celovška in nemški okraj Staritrg (Feldkirchen) spadajo, se združita, da bi slovenskega župnika k nemškemu uradovanju prisilila! Pa ta sedanja sila ne zadene duhovnika, ampak župnika samo kot državljana, kot načelnika krajnega šolskega sveta, kateremu je v šolskih zadevah na slovenski dopis nemški odlok poslal. Župnik ima kakor čujem ukaze c. kr. okrajnega glavarstva in knezoškofjskega redništva (Torej tudi koroško škofijstvo bi se ponižalo za beriča nemškutarstvu?! Uredn.) že v rokah, pa naj se ne uda! Naj pravi: Dobro! Če slovenske občine župan, in če c. kr. okrajno glavarstvo proti meni „eine deutsche Bundesexekutive“ napraviti hočeta, me bosta pripravljene našla; pušice so pri roci, puške nabite in topovi nabasani; za nasipom in v trdnjavi §. 19. drž. osnovnih postav in ministerijalnega dekreta od 17. sušča 1862 §. 4. se bodem branil, in če bodem smrtno ranjen propal, udal se vendar ne bom, hajdimo v boj! In težko se bo mu udal mož, ki je na drugem koroškem taborju v Žopračah izvrševanje §. 19. drž. osnovnih postav v duhovnih in posvetnih uradnih navdušeno terjal, ki je poudarjal, ka mi Slovenci na Koroškem dosihmal v tem oziru enakopravnosti toliko uživljamo, kot — nič. Bomo videli „što će iz toga izlaziti,“ v svojem času bomo to reč natanko razodeli in razjasnili.

Iz Postojne, 22. jan. [Izv. dop.] Z včerajšnje veselice v naši čitalnici smo bili popolnem zadovoljni; imeli smo zopet prav zanimiv večer. Razveselil nas je „zur Abwechslung“ enkrat vladni komisar v osebi g. Schande s svojo nazočnostjo; bil je sicer odveč, kajti naša čitalnica, dobro poznavajoča avstrijsko axobodo, se ne spušča pri „besedah“ v politiko, tedaj bil bi lahko gosp. Schanda s svojo „Amtsmiene“ v kazini na plesu ostal, kamor ga je tudi vleklo srce, med nami bil je nekako tuj. — Pesem „Kavarija“ bila je z občno pohvalo sprejeta. S komičnim prizorom sta gospodična Lavrenčičeva in g. C. Ditrih pokazala izborni talent, igrala sta jako dobro. V igri „Bog vas sprimi“ predstavljal je g. Penko „smolarja“ posebno živahno, gospodična Ditrihova igrala je ženko njegovo prav vžečno; gosp. Ditrih, skop Ribničan, bil je v vsacem oziru na pravem mestu, znalo se mu je, ka je že izurjen igralec, gospica Šibenikova izborna moč našega odra, igrala je sicer prav povoljno, dasi tudi se ni čutila v svojem elementu, kajti iz mnogih iger smo spoznali, ka je nadarjena z nenavadno zmožnostjo in jako sposobna za boljše in ob enem hvaležne naloge, v katerih posebno blišči nje izvrstni igrališki talent.

tudi nujno rešiti, in tako ste oslobodili marsikterega kmetiča, ki je že bil na dražbi, in denar se mu je hotel (n. pr. iz hranilnice) posoditi. Posehmal pa morate vse prošnje zaporedoma zapisovati (§ 6), le prepisi se smejo izjemav tudi kasnejemu naročitelju poprej narediti, ko prejšnjemu (§ 40). Kdo pa bo Vam vse te prepise naredil, če si je stranke ne smejo več same narediti (§ 32) ali ktere diurniste pa bodo najeli, da pazijo na zaprisežene advokate in c. kr. notarje, ki sedaj sami še gledati ne bodo več smeli v zemljiščne knjige? (§ 31).

Še nekoliko družih malenkosti je Vam mislil gospod minister nalagati, n. pr. da čuvate, ali se je vrnil izročilni list v pravem času, da nekoliko kratki pismeno poročate sodnji (§ 29) i. t. d. ali kakor sem že rekel, Vi se lahko vsemu temu smejete, Vi se poslovite od vseh svojih knjig, ktere ste že tako skorom napolnili, in Vaša ljubeznjiva hčerica bo Vam doma že postregla, in Vam starost razvedrila. Tako naj se zgodi, in nikoli Vas naj ne zapusti dobra volja!

Dr. J.

V igri „sam ne ve kaj hoče“ videli smo nastopiti že znane nam dobre moči, med kterimi moramo posebno hvalevredno smeniti gospodičin Ditrihove Lavrenčičeve in Stegutove. Gospodje izvršili so svoje naloge jako dobro, posebno gosp. C. Ditrih, nam kot izvrsten igralec že dobro znan. Potem je rajal mladi svet do belega dne, stareji smo pa nenadzorovan od mladega vladnega komisarja, kratili si čas z jako živahnimi in sem ter tje posebno zanimivimi pogovori, dobro postreženi in vsekako zadovoljni z g. Lavrenčičevo kuhinjo.

Iz Metlike, 19. jan. [Izv. dop.] Včeraj smo našega novo imenovanega fajmoštra in prošta g. Daniela Terčka — svečano sprejeli. Mestni zastop ga je na meji tukajšnje fare pričakoval, v mesto spremljal, med tem ko so možnarji pokali, in zvonovi zvonili. V farovž stopivši ga gosp. Tone Navratil, zdaj novoimenovani častni gradjan metliškega mesta, z ginljivim govorom v imenu in po nalogu mestnega zastopa pozdravi, poudarjajoč slogu, udanost in edinstvo tega mesta, slogu, katera se je ravno zdaj v novjših časih ustanovila. Izreče željo, da bi i on to mlado dete „sloga“ imenovano blagosloviti in gojiti blagovolil, da bi krepko rastlo, se čedalje bolj in bolj olikovalo in s časoma blagostanje domovini in narodu prineslo. — Gospod prošt je obljubil vse radovoljno storiti, kar bode to slogu vzdržavati moglo. Viharni živiocklici so proštove izreke spremljali.

Na to se c. kr. uradniki tukajšnje sodnije predstavijo, govoreč in poudarjajoč, da tudi oni se nadejajo dobro z duhovnimi pastirji izhajati, ako se oni od politike na stran drže, ker ravno s politiko se rado in nenavadoma zabrede, kar gosp. prošt — sami tudi pripoznavajo! (Naj bi se raji c. kr. uradniki „od politike na stran držali.“ Uredn.)

Sliši se, da gosp. prošt bolj na nemško stran vleče, kar pa mislimo da je samo hudobno obrekovanje. Gosp. prošt je rojen Slovenec, on mora tedaj Slovenec biti in ostati, ker Slovenec ne more Nemec biti ravno kakor golob krokar. To bi bilo nenaravno, in to more gosp. prošt vedeti, saj pravijo je učen mož. Doba in bodočnost nas boste o tej stvari poučili. Bog daj da bi se ne motili.

Denes je gosp. Hes — mestni župan tukajšnjega mesta, svojemu županstvu odpovedal se. Pri zadnjih volitvah deželnega poslanca je za protinarodnega kandidata glasoval, vsi mestnjani — bilo jih je nad 70 — so pa za narodnega poslanca glasovali. Res ni več upljiva pri meščanih imel, torej je pametno storil, da se je dobrovoljno odpovedal.

V tukajšni čitalnici je vsako nedeljo ples, in vsako drugo nedeljo tombola in ples. Pustno nedeljo bode ples v kostumih. Čitalnica pod novim vodstvom se prav dobro obhiti. Živela!

Od sv. Krištofa, 22. jan. [Izv. dop.] Volilni možje naše občine so prosili gosp. dr. Vošnjaka naj bi jih o priliki njegove preselitve visoko spoštovani poslanec s pohodom počastil. Včeraj je naš ljubljene prišel k nam ter se je poslovil pri nekterih znanih rodoljubih in jih zadovolil z raznimi političnimi govori in poduki. Naznanil nam je kako nam našim terjatvam nepravilni zbor naklada težka bremena s plačo, zraven pa skriva nam povedati, da bomo za tekoče leto o resnici za deželne potrebe morali plačevati na davke doklade s 46%. Kaj lepo prijazno po domače nam je gosp. doktor na razna vprašanja poročaje in podučevaje odgovarjal. On ima popolnoma naše zaupanje in se mu javno za njegovo delovanje zahvaljujemo. Po pogovorih smo se pri poštemu Nemcu gosp. Seyberth-u v veselo družbo sešli, kjer se tudi navdušenih napitnic ni manjkalo. Omenjamo nektare: na „Slovenijo“ — gosp. dr. Vošnjaku, obč. predstojništvu volilcem itd. in nazadnje celo nemčurjem, kateri so tudi svoja reprezentanta na oglede poslali. K svečanosti je dejansko pripomogel gospod R., kateri je pismeno poslovljenje odličnih narodnjakov iz Maribora in Ptuja slovesno gosp. dr. Vošnjaku oddal, za kar je njemu in omenjenim narodnjakom donela slava in živio. Ločili smo se z upanjem da se bomo še

mnogokrat videli in priliko imeli slaviti našega neustrašljivega poštemega narodnega boritelja in deželnega poslanca.

Iz Zagreba, 22. jan. [Izv. dop.] Če se je kje moderni psevdokonstitucionalizem ad absurdum ošemil, tē se je pri nas. Kaj druga je otvorenje in razpuščenje našega sabora nego satira na konstitucionalizem. Kar se še nikjer drugod ni videlo, kar se še nikjer drugod ni zaslišalo, to se je pri nas na Hrvatskem videlo in zaslišalo. To kar se drugod nemogoče zdi, to se pri nas vrši. Pri kom bi se zaradi tega pritožili? Bog je visoko, in žali bog, car daleko! — Od prvega ubijalnega vtisa naš javni duh še zmerom ni okreval. Razbeljeno železo se kali, če se v mrzlej vodi naglo razhladi. Razpust našega sabora je na nas deloval, kakor mrzla voda na razbeljeno železo: utrdil nas je; in utrjenje značaja je nam blagočudnim Hrvatom zelo potrebno. Mi si ne delamo nobenih iluzij, da udarec, ki ga je naš narod z razpustom naroda po nosu dobil, ne bode osamljen ostal. Od seh dob padali bodo udarci kakor toča po nas, in za to treba da imamo debelo kožo in trde lubanje. Stvar zdaj tako stoji, da Magjari, ker so že „A“ rekli, morajo tudi „B“ reči; oni morajo ali narodno stranko razpršiti, pod svoje pete položiti, poteptati ter jej vrat zlomiti, ali pa — kaj bi že rekel kot drugo alternativo — nas celo iz svojega računa pustiti. To poslednje ne bodo storili, oni bodo morali tedaj prvo pokušati.

Kaj je pa vendar bil pravi razlog razpusta? — Razlog v reškriptu naveden, to je samo izgovor, kajti izjava 20. septembra je po dogovorih na Dunaji in v Pešti zastarela. Pravi razlog razpusta je ta, da se narodna stranka ni hotela na noben način z magjaronsko stranko fuzionirati. Ogerska vlada pa spet od svoje strani ni htela in ni mogla svojo stranko na milost in nemilost narodnjakom predati. To je od ogerske vlade lepo, plemenito in pravično. Mi to priznavamo, vendar pa moramo reči: „non possumus.“ Razpust našega sabora ni nobeden drugi zakrivil, nego naši magjaroni. Oni so najhuje na razpust gonili, tu so prosili, tam se grozili, narodnjake povsod črnili in ovajali, pisali sem ter tje, vladi magjaronsko večino v prihodnjem saboru obečali, v kratkem rečeno: vse upotrebili, kar bi le količ-kaj utegnili njih nakano pospešiti. Minister Pejačević in ban Bedeković sta bila kakor mušici ujeta v magjaronskih spletkah. Naš sabor se je in ultima linea samo magjaronom za voljo razpustil. Kakor se čuje, vršila se je cela stvar na pol za hrbtom Lonyay-evim. Lonyay je hotel namreč sam v Zagreb priti, ter tukaj dogovore do konca in kraja dognati, in še le po mogočem neuspehu bi se bil sabor razpustil. Do Lonyay-evega prihoda imel je Bedeković nalog, saborske razprave zatezati. Sabor je brž ko ne verifikacijo pre-naglo dovršil, ter se prerano konstituiral, in zato je bomba tudi prerano počila. Bedeković se je prenaljil, in — kozla ustrelil. Magjaroni bodo iz tega večjo škodo imeli, kakor narodnjaki.

Naša saborska katastrofa bode imela gledé našega strankarstva ta nasledek, da se bo mlada hrvatska stranka pod vodstvom dr. Makanca v onem razmerju jačila, v katerem se bo zmerna ali „umjerena“ narodna stranka slabila. — „Cela tu volu, Dandin!“

Iz Pulja, 22. jan. [Izv. dop.] Kakor po vseh drugih delih Avstrije, vlada tudi tukaj na pusti obali jadranskega morja sovražno zatiranje Slovanov; kakor si visokohlepečki Nemci Čehe in Slovence, ošabni Ogri Hrvate in Sloake podjar-miti prizadevajo, tako se trudijo tudi zvijačni Lahi, črez Primorce, Istrijane in Dalmatince preobla-dati in celo morsko obrežje pod svojo vladarstvo dobiti.

Tudi tukaj v Pulju se šopirijo ti oholi Lahoni, se ponosno na orjaške ostanke mogočnih Rimljanov ozirajo in razglašujejo to, doslej v revščini in zapuščenosti pogrezneno, še le od vo-jajškega mornarstva poživljeno selo za — rimsko

mesto ter si v svoji prenapeti napuhnenost domišljujejo, da so zarodniki Latincev.

Pa, da bi še vsaj ti rogovileži zares Italijani bili in Slovane z obraženostjo presegali, ali blez nikar! — nego oni so le — potalijančeni Slovani, ki se sramujejo, da so slovanskega plemena, kateri je od vseh (?) drugih narodov zaničevan; in ker vidijo, da je laški jezik bolj čisljan, torej tega blebetajo. In ti zaslepljeni menijo, (kakor mnogo drugih na Českem, Slovenskem in Hrvatskem,) da le jezik narodnost določuje, in da je vsak človek taistega naroda, katerega govor da kremljati zna. — In kolikor pa jih je pravih Italijanov, so — revni stradaleci, ki so se v Avstrijo vsilili, se tukej naselili in po izročitvi Lombardije in Benetk talijanskemu kraljestvu v avstrijski državi ostali ter se od priredkov naše dežele odebelili; — in ti tuji osiljenci hočejo sedaj v lastni hiši Slovanov gospodariti in temu orijaškemu narodu njegovo enakorodnost zanikavati.

V obziru njihovega razsvetljenja jih celi svet pozna, da so tudi oni, znami vred, v gosto tmoo nevednosti zabredli in da so polni verozakonskih vrah.

Dokler pa bodo Slovani tuje gospodarje v svoji lastni hiši trpeli in volno njihove nadležnosti prenašali, bodo sicer ti fanatični zatiralci zapovedali; ali gorje jim! ako se slovanski rodovi njihove tlačitve naveličajo, se vzdignejo in se vzajemno trdega jarma tujega samosilstva znebijo.

Politični razgled.

Državni zbor se peča z legitimiranjem direktnih volitev na Českem. Dr. Kuranda govori o smrti pesnika Grillparzerja in na povabilo predsednika pozabijo vsi poslanbi politična nasprotja ter sklenejo se vsi udeležiti spreveda Grillparzerovega.

V osebji praškega namestništva namerava ministerstvo velike premembe in je menda zato baron Koller bil na Dunaj poklican. Ministerstvo v svoji slepoti misli, da bode s Kollerji v velikem številu, opozicijo odpravilo ali zadušilo!

Raznesle so Slovanom neprijateljske novine vest, da so hrvatski poslanci zapustili in dezavuirali može, ki so v imenu narodne stranke z Lonyayem se pogajali. Da je to laž, kaže sledeča zaupnica: „Gospodom: M. Mrazović, F. Rački, N. Krčić in A. Jakić, bivšim zastopnikom na zboru, 15. jan. odprtem, a že 19. jan. razpuščenem. Vaše dosedanje odlično patriotsko delovanje za blagor našega naroda našlo je vedno in bode našlo tudi v bodoče hvaležno priznanje celega naroda. Kot bivši poslanci na ravno razpuščenem zboru spoznavamo mi podpisani za sveto svojo dolžnost, izraziti to hvaležno priznanje in Vam s tem slovesno izrekamo: Da je naše zaupanje v Vaše pravo in iskreno domoljubje neomahljivo in da Vas hočemo, kakor smo Vam do sedaj vselej in o vsaki priliki naše zaupanje skazovali podpirajoč Vas pri Vaših na polju političnem pričetih podvzetjih, tudi v bodoče v njih podpirati. Sprejmite gospodje izraz našega zaupanja in zahvale. V Zagrebu, 19. januarja 1872. (Podpisanih je 50 poslancev, med njimi tudi dr. Makanec.)

Iz Zagreba poroča telegram v „N. fr. Pr.“, da so se 22. t. m. pričeli novi dogovori med narodnjaki in unijonisti in da je Živković predložil program za spravo.

Ogerski državni zbor je obravnaval postavo o novačenju in o kavcijah pri časopisih.

Nov pruski minister bogočastja je postal Falk.

Razne stvari.

* (Dramatična društvo.) Dne 21. t. m. se nam je predstavljala Nestrojeva čarobna burka „Hudobni duh Lumpaci-vagabund“, ktera je svojo mikavnostjo, da-si že tolikrat igrana in čuvena, zopet napolnila gledališče, zlasti pa galerijo. Pred-

stava sama na sebi je bila prav dobra, ker so bili glavni nalogi v zgolj dobrih rokah. Gospod Šušteršič (krojač Klopčič) je bil izvrsten, tako lahkonosen, muhast in šegav, da spada ta rola med njegove najboljše. Gospod Noll (čevljar Kneftra) se je že lansko leto skazal v tem nalogu, predstavljal je zanikernega in zapitega čevljarja prav ugodno, zlasti pa izvrstno pel razne kuplete, katerim bi le nekoliko bolj izbrane besede želeli. Gosp. Jeločnik (mizar Sveder) kot tretji v zvezi je bil pravilen in je prav dobro izraževal moralni kontrast, kateri je vtisnen tem trem nalogom. Manjše role so bile tudi povoljne, pa ker jih je premnogo, morali bi biti preobširni, da jih vsako posebe omenjamo, sosebno pa, ker imamo nekaj družega na srečo. „Tagblatt“ je namreč v enem svojih zadnjih listov mlado dramatično društvo jako nesramno in lažljivo napadel, da si šteje v dolžnost nekoliko odgovoriti. Konstatujemo najprej, da „Tagblatt“ doslej niti besedice črnil o dram. društvu, da-si je bilo že več izvrstnih predstav, sedaj pa je na enkrat planil iz svoje kože, kakor priklenjen pes in laja na vse pretege. Ako je žaljena njegova estetična čut, naj išče zadostitve pri nemški igri „Schulzes lange Nase“, za ktero je sam delal reklamo, ktera igra pa nima druge vrednosti, nego to, da je ljudi za vstopnino osleparila. Nam sicer „Tagblatt-ova“ hvala in graja nikdar ne dela preglavice, a to smo morali opomniti, da občinstvo vé, ka „Tagblatt“ samo zbog tega graja dram. društvo, ker se časi nemški igralci ne kažejo ravno v najboljšem blesku. Svojim lajanjem hoče tedaj zakrivati lastno nagoto. Gledé kritike v „Laibacherici“ pritrujemo, da smo tudi čutili pomanjkanje spomina, kar se pa tiče opombe „abgedroschen“, vemo od kod izvira — namreč iz nevolje zbog kupleta o naših učiteljih, nekda narodnih in nerodnih. Ta reč pa ni toliko „abgedroschen“, nego nova in istinita, da-si gosp. kritiku slaba vest drugi okus zapoveduje.

* (Šestnajsta predstava dramatičnega društva) v deželnem gledališču ljubljanskem bode v soboto 27. januarja. Igrala se bode prvokrat nova veseloigra: „Karolček in njegova prva ljubezen“, in nova prav mična opereta: „Pot po nevesto“, od znanega skladatelja A. E. Titelna. Opereta ima prav mično lepo muziko in utegne posebno dopasti po značaju svojih resnih in veselih napevov in zborov, ki se prav prijetno vrstijo z mnogimi komičnimi situacijami, ktere podaja libreto, lični rokoko-kostumi in pikantno zapleteno dejanje v zvezi z omenjenimi lastnostmi muzike, vrste opereto med eno najboljših, kar jih je dramatično društvo dozdal spravilo na oder.

* (Nova pošta) se bode odprla 1. februarja t. l. v Savi blizu Ljubljane, kjer je tudi železnična postaja.

* (Izpraznene službe.) Služba okrajnega sodnika v Črnomlju (1300 gld.); prošnje naj se oddajo (z dokazom znanja slovenskega jezika) do 5. februarja 1872. Služba priročnika (amanuensis) v knjižnici dunajske univerze (600 gld. plače, 150 gld. stanovnine); prošnje s potrebnimi spričevali do 10. februarja t. l. niže-avstrijskemu namestništvu. Služba okrajnega zdravnika za živino v Ptuiju (300 gld.), prošnje z dotičnimi spričevali do konca februarja t. l. okrajnemu odboru v Ptuiju.

* (Advokat kot toženec pred sodnijo.) Dr. Val. Prevec, advokat v Kranji, je tožen zaradi goljufije in se je končna obravnava proti njemu 20. t. m. pri deželni sodniji v Ljubljani začela.

* (Ormuški čitalnici) okolnosti ne pripuščajo napraviti v tem pustu kako veselico; zato so sklenili velikonedeljski rodoljubi napraviti v sredo 7. februarja t. l. v Petek-ovi gostilnici veselico z zabavno tombolo, ktere čisti znesek je namenjen za šolske potrebe.

* (Fr. Grillparzer), sloveč pesnik, je 21. t. m. na Dunaji v 81. letu svojega življenja umrl. Rajni se je zraven svoje poetične veljavnosti odlikoval posebno po avstrijskem domoljubju.

* (Srbi) v Zagrebu so praznovali 18. t. m. svoj pravoslavni praznik „bogojavljnja.“ Pri njih božji službi je bilo nazočih mnogo narodnih zastopnikov in tudi katoliških duhovnikov.

* (Kolera) je nastopila v Ruščuku na Bolgarskem.

Izpred sodnije.

(Dalje.)

Dokazovanje je končano in pridejo 5. jan. govori državnega pravdnika in zagovornika na vrsto.

Državni pravdnik dokaže najpred, da prihod nepovabljenih na kraj volilnega shoda ni bil slučajen, temveč nameravan. Nepovabljeni so hoteli prisiliti, da se jim dovoli, se udeležiti shoda. Delavci niso prišli iz lastnega nagiba in priče trdijo, da je Sternberger neko pismo dobil, ga pokazal delavcu Vollmayerju, in da je v pismu stalo, da bode shod v Novi vesi. Tudi je razvidno, da so osebe, ktere so prihod nepovabljenih uzročile, privrženci narodni nasprotni stranke; delavci nimajo toliko političnega interesa, da bi sami bili šli k volilnemu shodu. Iz izreka dr. Srnce je očito, da posilnosti, ki so se zgodile, od onih, ki so delavce v Novo ves napotili, niso bile nameravane. Nekteri slutijo, da sta nasprotna kandidata Sternbergera porabila v to, naj od narodnih kandidatov sklicani shod volilev nemogoč stori. Izrekel je gosp. Rapoc, da se je Soršak čudil, ko je slišal, da se samo povabljeni shoda udeležiti smejo, kar kaže namero, uspeh shoda nemogoč storiti z udeležitvijo, z glasovanjem ali govorjenjem vmes. Tožencem je bilo za to, priti v hišo, pa pred se niso pogovorili, da bodo hišo naskočili. Okolo hiše so našli kakih 15—20 krepeljev, kar v smislu postave kaže, da so toženci oboroženi bili. Toženci niso sami prostovoljno naskakovati nehali. Vedeli so že, da volilnega pogovora ne bode, pa hoteli so si prisiliti vstop v hišo, da bi z narodnimi kandidati slabo ravnali, hoteli so se masčevati. Zafostnica je hišo dr. Srncu in dr. Radaju s privrženci prepustila in ti se torej morajo smatrati za hišne ude. Imamo torej pred sebo zločin, ki se kaznuje po § 83. k. z. Dalje so se toženci pregrešili proti § 98. l. a k. z., ki pravi, da se stori zločina javne posilnosti po izsiljevanji krivtisti, ki kaki osebi res silo stori, da bi jo prisilil h kakemu delu, h kakemu trpljenju ali opuščenju, ako se ta storitev ne kaže kot hujše prepovedan zločin. Ta zadnji pristavek se zdi drž. pravdniku v našem slučaju veljaven. Imamo pred sebo zločin kalitve domačega miru po § 83 k. z., prestopok zoper telesno varnost po § 411. k. z. Ker se je še slabo ravnalo z dukovniki, imamo ali prestopok proti telesni varnost ali resnične žalitve česti v delu po § 496 k. z. ali pa prestopok, ki se kazuje po naredbi ministerstva od 20. aprila 1854, l. drž. z. št. 96. Gašpar Kalin je raztrgal list, katerega je komisar Korber pisal vojaškemu zapovedništvu v Bistrico, kar je prestopok, ki se kaznuje po § 314. k. z. Antona Stoparja je 11. septembra 1870 France Kalin z nožem lahko oškodoval. Drž. pravdnik še omenja, da je dokaz sestavljen po pričah verjetnih po § 269. k. z. in da se je spričalo, da ni res, da so hišo zato napadli, ker je noga Antona Stoparja priprta bila. Koncem državnih pravdnik predloži, naj se obsodi zaradi zločina izsiljevanja in zaradi prestopka zlega ravnanja: Gašpar Kalin na 5 mesecev ječe s postom vsake 14 dni, France Kalin na 6 mesecev ječe s postom vsake 14 dni, Jožef Tomažič na 4 mesece, Anton Stopar na 6 mesecev, France Stopar na 2 mesece, Vinc. Gregorič na 4 mesece, France Verhovšek samo zaradi zločina na 4 mesece, Lovre Uranjek na 3 mesece, Peter Uranjek na 3 mesece, Jožef Kohne na 4 mesece, France Ogorevc na 2 mesece s postom vsake 14 dni, Pavel Tramšak na 3 mesece, Martin Ozimič zaradi prestopka na 6 tednov ječe, France Küstenbauer in Vinc. Tramšak naj se osvobodita.

Dr. Sernec praša, ali še sme govoriti. Sodništvo odide se o tem posvetovati in ne stori želje dr. Srnce. Na to se odrečejo vsi oškodovanci besedi. (Konec prih.)

Za Tomšičev spominek.

Prenesek	1721 gld. 80 kr.
Gosp. Korošec Janez, St. Peter S. B.	1 gld. — kr.
„ Janez Košar, kaplan v Pilsteinu	1 „ — „
„ Flor. Vizovišek, kaplan v Kozjem	1 „ — „
Skup	1724 gld 80 kr.

Dunajska borsa 24. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	62 gld. 95 kr.
Srebro	114 „ — „
C. k. cekini	5 „ 48 „

